

УДК 631.11

**ЕЛЕМЕНТИ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ ЛАНЦЮГІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ АГРАРНОГО СЕТОРУ**

*М. Кулакувич, здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
С. Граур, здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
А. Савченко, здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет*

Визначено та сформульовано основні елементи агропродовольчих ланцюгів, які мають вплив на конкурентоспроможність підприємства. Описано механізм конкурентоспроможності підприємства. Наведено заходи, результати та ризики впровадження елементів агропродовольчих ланцюгів.

Ключові слова: конкурентоспроможність, аграрний сектор, адаптація, агропродовольчі ланцюги.

Постановка проблеми. Формування ринкових відносин і процеси реформування економіки України визначають необхідність проведення особливих перетворень в діяльності кожного підприємства. Разом з тим досвід реформування підприємств будь якої галузі, а саме, нерозвиненість конкурентного середовища, відсутність механізму підвищення конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів становлять небезпеку необоротних наслідків проведених структурних трансформацій і зміни умов господарювання в сфері сільського господарства. Це викликає необхідність зміни економічних відносин на сільськогосподарських підприємствах, їх адаптацію до сучасних умов функціонування. Впровадження складових підвищення конкурентоспроможності підприємств сьогодні є досить важливим і актуальним.

Аналіз останніх досліджень. Конкуренція та конкурентоспроможність як економічна категорія приваблює до себе особливої уваги, тому дане питання досліджувало багато вчених, від А. Сміта, Д. Рікардо, Дж.С. Мілля, К. Маркса, Дж. Кейнса до їх послідовників. Сьогодні в багатьох наукових працях як вітчизняних так і зарубіжних вчених розглядається це питання, а саме їх розглядають: І.М. Акімова, С.С. Алексєєва, І.В. Булах, І. С. Ладуніка, О. І. Лугова, Н. М. Сіренко, С. В. Сирцева.

Мета статті. Мета даної статті полягає у вивченні поняття конкурентоспроможності підприємств, визначенні основних елементів агропродовольчих ланцюгів, що посилюють та підвищують конкурентоспроможність підприємств аграрного сектору.

Результати дослідження. Конкурентоспроможність агропродовольчого сектору у всьому світі залежить від зв'язків у ланцюгу створення доданої вартості. А саме, якісний ґрунт і сприятливий клімат є запорукою сільськогосподарської конкурентоспроможності держави, але самі по собі вони нічого не варті без ефективної інфраструктури і маркетингових систем [3].

Чим більшими є витрати на збирання, перевезення, зберігання, обробку і сертифікацію сільськогосподарської продукції на її шляху від поля до порту або мережі роздрібної торгівлі, тим меншою є частка світової або роздрібною ціни, яку отримують виробники сільськогосподарської продукції. Та чим дорожчими є матеріально-технічні засоби сільськогосподарського виробництва, тим меншою є продуктивність і розвиток сільського господарства. Ще один аспект цієї проблеми полягає в тому, що слабка і неефективна переробна галузь обумовлює існування сировинної економіки сільських територій, з незначними можливостями виробництва продукції з високою доданою вартістю, і саме це сьогодні спостерігається в Україні.

Підвищення ефективності інфраструктури вимагає інвестицій, які в свою

чергу потребують розвинутих сільськогосподарських фінансових ринків, сприятливого ділового середовища і державної політики. Детально розглянемо елементи агропродовольчих ланцюгів, досліджуючи з різних позицій можливості для підвищення її конкурентоспроможності (рис. 1).

Рисунок 1 – Елементи агропродовольчих ланцюгів, які підвищують конкурентоспроможність аграрного сектору України

Перший елемент агропродовольчого ланцюгу, визначає розширення нових і поліпшення існуючих можливостей для вітчизняного агробізнесу, покращення доступу до фінансування та умов фінансування для всіх зацікавлених сторін з використанням кращих європейських та міжнародних практик. Заходи, результати та ризики, щодо впровадження даного елемента, наведені на рисунку 2 [2].

Другим елементом агропродовольчого ланцюгу є розвиток виробничої, складської, переробної, транспортної інфраструктури та логістики агропродовольчих ринків.

Основною метою якого є заохочення і підвищення ефективності використання наявної інфраструктури зберігання і транспортування агропродовольчої продукції, створення стабільного клімату для інвестицій в інфраструктуру та логістику, включно з реформуванням залізниці, річкових і морських портів, дорожньої інфраструктури і спеціалізованого автотранспорту, ринкової інфраструктури з метою зниження логістичних витрат. Забезпечення розвитку галузі шляхом оновлення і модернізації виробничих, складських і переробних потужностей, що допоможе підвищенню конкурентоздатності і сприяння розвитку диверсифікованих та інноваційних виробничих структур. При впровадженні даного елемента також є необхідним визначення заходів впровадження та його результатів складові яких відображені на рисунку 3 [2].

До ризиків впровадження розвитку виробничої, складської, переробної, транспортної інфраструктури та логістики агропродовольчих ринків можна віднести:

- поточну складну макроекономічну ситуація та дефіцит бюджету;
- непривабливий інвестиційний клімат;
- недостатній рівень координації між Мінагрополітики та Мінінфраструктури [2].

Рисунок 2 – Заходи, результати та ризики впровадження доступу до фінансів

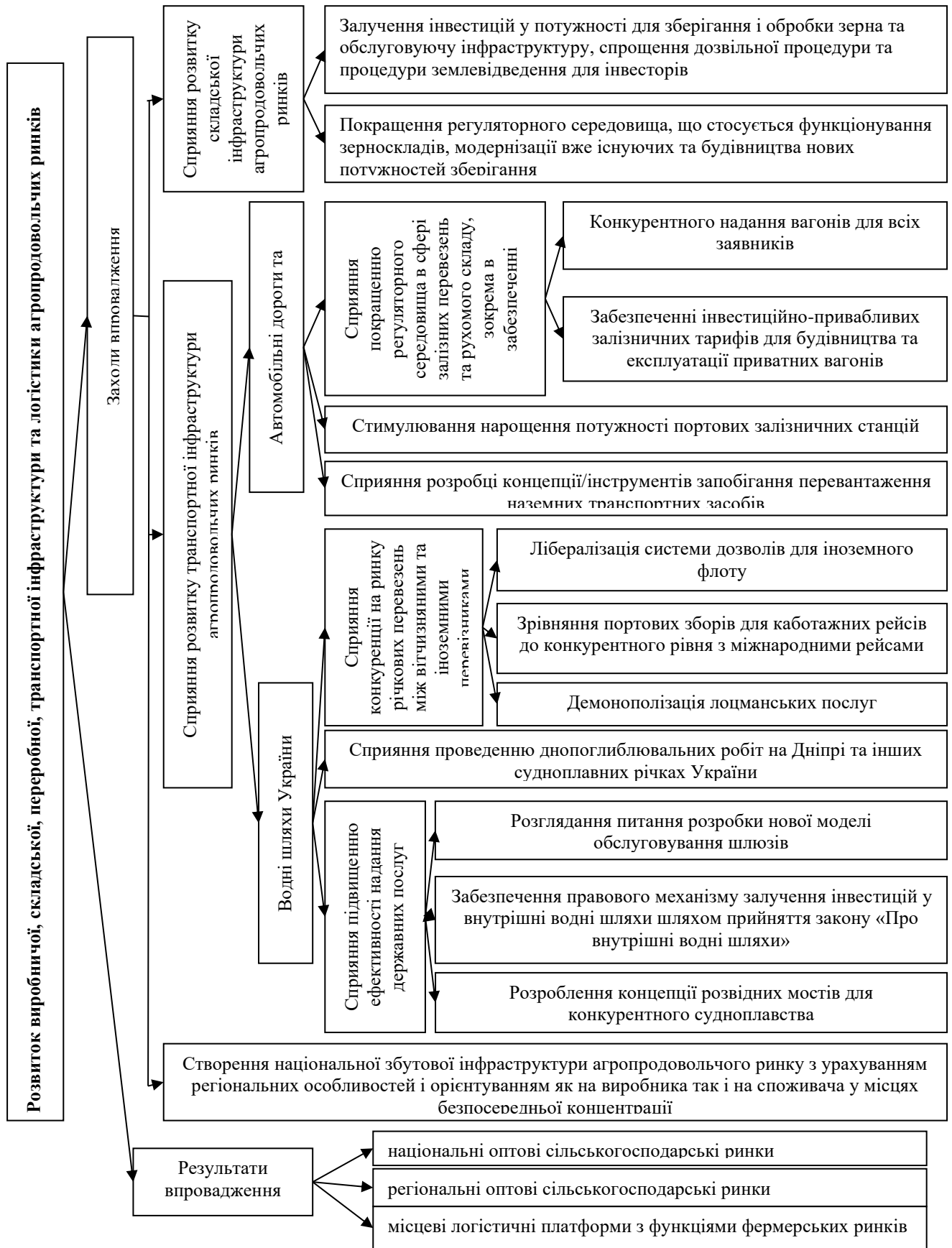

Рисунок 3 – Заходи та результати впровадження розвитку виробничої, складської, переробної, транспортної інфраструктури та логістики агропродовольчих ринків

Наступним елементом агропродовольчого ланцюжка є сприяння розвитку різноманітних форм організацій і представництв виробників, який полягає у спільній реалізації товарів на ринку або спільному використанні обладнання чи послуг задля покращення ринкових можливостей та позицій в якості групи порівняно із індивідуальними виробниками, які формують значну частину аграрного виробництва в Україні. Незважаючи на те, що в Україні на разі функціонує певна кількість кооперативів, а також діють деякі програми допомоги кооперативам, частка кооперативів у загальному обсязі реалізації сільськогосподарської продукції лишається незначною та має бути збільшена. Даний елемент також має певні заходи впровадження, їх результати та ризики впливу.

До елемента «Нова політика підтримки сільського господарства та розвитку» при впровадженні якого пряма підтримка сільського господарства з Державного бюджету України майже відсутня. Розробка та імплементація ефективної, простої та прозорої політики підтримки сільськогосподарського сектору забезпечується шляхом:

- оцінки та оптимізації поточної системи;
- встановлення обмеженої кількості простих, адресних та ефективних заходів, спрямованих на досягнення конкретних і добре визначених пріоритетних цілей, які легко реалізувати, контролювати і оцінювати;
- забезпечення належного, стабільного, передбачуваного фінансування, орієнтованого на довгострокову стратегію.

Як і попередні елементи він містить ряд заходів, результатів та ризиків впровадження.

Метою впровадження елемента «Підтримка малих сільськогосподарських виробників» є розробка системи правових, економічних та організаційних заходів щодо підтримки малих сільськогосподарських виробників для сприяння підвищенню їх продуктивності та доходності, модернізації, диверсифікації сільськогосподарської діяльності, нарощенню доданої вартості, використанню інноваційних каналів просування продукції, доступу до фінансів тощо з особливим наголосом на реалізації можливостей молоді та жінок у веденні господарств сімейного типу. Даний елемент містить ряд заходів, результатів впровадження та ризики, які впливають на підтримку малих сільськогосподарських виробників [2].

Державна підтримка є фактором, що може стимулювати розвиток агропродовольчих ланцюгів, особливо, якщо говорити про малих сільськогосподарських виробників, частка яких у виробництві валового сільськогосподарського продукту перевищує 50 відсотків і які створюють близько 80 відсотків робочих місць у сільському господарстві. Сприяння різноманітним формам організацій і представництв виробників підвищить їхні переговорні можливості і відповідно допоможе запровадити господарську практику, адаптовану до глобальних проблем.

Вирішення проблеми обмеженого доступу до фінансових ресурсів має величезне значення для учасників агропродовольчих ланцюгів. Які впливають на виробництво, переробку, зберігання, торгівлю, організаційні і правові

аспекти ведення бізнесу і забезпечення належної якості агропродовольчої продукції.

Список літературних джерел:

1. Ладуніка І. С. Дослідження факторів впливу на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств / І. С. Ладуніка, М. І. Братанов // Економіка та управління підприємствами. Мукачевський державний університет. – Вип. 5. – 2016. – Ст. 189-194.

2. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/16025>.

3. Сіренко Н. М. Концептуальні засади інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України / Н. М. Сіренко // Маркетинг і менеджмент інновацій. — Суми, 2012. — № 1. — С. 234—241.

4. Луговая О. И. Концептуальные основы формирования системы управления экономическим потенциалом предприятий отрасли свиноводства / О. И. Луговая // Вестник Алтайского государственного аграрного университета. – 2014. № 2. – С. 171-176.

M. Kulakovich, S. Graur, A. Savchenko. ELEMENTS OF AGRICULTURAL CHAINS AND THEIR IMPACTS ON THE AGRICULTURAL SECTOR COMPETITIVENESS.

The basic elements of agro-food chains that affect the competitiveness of the enterprise are identified and formulated. The mechanism of enterprise competitiveness is described. Measures, results, and risks of the agri-food elements of agro-food chains are presented.

Key words: *competitiveness, agrarian sector, adaptation, agro-food chains.*

Науковий керівник – кандидат економічних наук, асистент кафедри обліку і оподаткування **Пісоченко Т.С.**
Миколаївський національний аграрний університет